

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет цивільного захисту
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ»

циклу загальної (обов'язкової) підготовки
за освітньо-професійною програмою «Цивільний захист»
підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

Рекомендовано кафедрою
соціально-гуманітарних дисциплін
на 2024-2025 навчальний рік.
Протокол від 3.08.2024 №2

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми
навчальної дисципліни «Філософія»

2024 рік

1. Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Філософія» для підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є аналіз соціально-антропологічної рефлексії життєдіяльності та умов самоконституювання людського суб'єкта за зв'язністю філософської антропології з практичною філософією та методологією соціально-гуманітарного знання.

2. Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Горенко Леся Михайлівна, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, к. і. н., доцент
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 3. Номер телефону: 098 2759573
E-mail	horenko_lesya@chipb.org.in
Наукові інтереси	культурологія, релігієзнавство
Професійні здібності	Організаційні та комунікативні якості; навички навчання та викладання; навички організації освітнього процесу та наукової діяльності; досвід проектної роботи.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Кандидат історичних наук за спеціальністю 07.00.01 - історія України. Автор та співавтор 4 колективних монографій, понад 50 наукових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті інституту (<https://chipb.dsns.gov.ua/ua/Osvitnya-diyalnist.html>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 в аудиторії №3. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

4. Мета вивчення дисципліни

Мета вивчення дисципліни: формування в майбутнього фахівця світоглядної культури, чітких знань щодо сутності філософії, її структури, усвідомлення об'єктивної й суб'єктивної реальності, розкриття основного змісту пізнавальної діяльності, оволодіння системою філософських категорій, типологією філософських систем, розуміння філософського вчення про розвиток і законів діалектики, практичного способу людського буття в природному та соціальному культурному просторі, визначення мети і цінності людської життєдіяльності в суспільстві, характеристика людського буття в соціальному культурному просторі.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	<i>обов'язкова загальна</i>	<i>обов'язкова загальна</i>
Рік підготовки	2024-2025	2024-2025
Семестр	1	1
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3,0	3,0
- кількість модулів	2	2
- загальна кількість годин	90	90
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	22	-
- практичні заняття (годин)	-	-
- семінарські заняття (годин)	22	8
- лабораторні заняття (годин)	-	
- курсовий проект (робота) (годин)	-	
- інші види занять (годин)	-	
- самостійна робота (годин)	44	82
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-	-
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	диференційний залік	диференційний залік

6. Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: історія та культура України.

Постреквізити: політологія, соціологія.

7. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Пожежна безпека» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» галузі знань 263 «Цивільна безпека», вивчення навчальної дисципліни «Філософія» повинно забезпечити:

Програмні результати навчання	ПРН
Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій	ПРН03

– формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	К03

8. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ТЕОРЕТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Тема 1.1. Світогляд. Філософія як світогляд.

Філософія – найвище досягнення людського розуму. Специфіка філософського теоретизування у вимірі навчально-виховного процесу. Значення курсу філософії, зауваги до його вивчення. Поняття світогляду. Детермінанти й історичні типи світогляду: міф, релігія, філософія, наука. Міфологія як перший досвід світу. Міфологічна формація істини й її невимишлений характер. Об'єктивна практика в генезисі понятійного мислення та раціональності. Міф у культурі.

Релігійне ставлення до світу. Релігійна віра як реальність Бога. Супранатуралізм Бога і Буття як надчуттєвої та незбагненої розумом сутності. Відмінність релігії від міфології та її історична зумовленість. Поява філософського світогляду. Зв'язок філософських учень із типами прогресу. Типи філософування.

Метод у філософії.

Тема 1.2. Проблема буття в філософії.

Буття як категорія і як процес. Онтологія. Ключові поняття онтології – дух і матерія. «Основне питання філософії». Генеза категорії буття, її світоглядний зміст і розвиток. Буття і небуття. Буття і забуття. Континуум людського буття. Поняття часу та простору. Візії простору і часу: міфологічний синкретизм; поява лінійності і циклічності часу у християнському образі

світу; новочасна механічна модель часу-простору. Багатовимірний континуум сучасного світорозуміння.

Тема 1.3. Філософське вчення про розвиток.

Рух як категорія філософії. Рух – становлення – розвиток. Поняття саморозвитку. Уявлення про «своє інше» та інобуття. «Ухід в основу», первинність і вторинність у діалектичній логіці.

Діалектика як учення та метод. Історичні форми діалектики. Вчення про загальний зв'язок і розвиток у матеріалізмі. Методологічні межі діалектики. Закони діалектики: переходу кількісних змін у якісні, єдності та боротьби протилежностей, заперечення заперечення. Синергетична концепція розвитку: загальна характеристика.

Тема 1.4. Матеріальне й ідеальне. Свідомість

Проблема походження свідомості. Психофізична апорія. *Hard problem of consciousness*. Становлення філософії свідомості: космічна метафора; образ божественного розуму; стихійний матеріалізм у Просвітництві; панлогізм Г.Гегеля; феноменологія свідомості. Біологічні передумови свідомості. Соціальність як конвертор предметів у понятійні структури досвіду. Діалектика знака. Свідомість і несвідоме.

Тема 1.5. Мислення та мова. Логічні форми мислення.

Поняття мислення. Дорефлексивні форми відтворення дійсності (відчуття, сприймання, образ, уявлення) і понятійне мислення. Мова і її онтологічна роль щодо мислення. Різновиди мов: вербальні й невербальні, природні та штучні. Розвиток штучних мов у віртуальному середовищі. *Мислення як предмет логіки*. Поняття в логіці. Судження. Структура судження. Контрарні та контрадикторні судження. Закони логіки: тотожності, суперечності, виключеного третього, достатньої підстави. Умовивід як логічна форма. Дедукція та категоричний силізм. Доведення і спростування.

Тема 1.6. Пізнання. Істина як категорія філософії.

Пізнання як предмет філософського аналізу. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Знання як понятійна представленість об'єкта в суб'єкті. Зв'язок пізнання та практики. Проблема пізнаваності світу. Гностичний оптимізм, скептицизм та агностицизм. Різноманіття форм знань. Знання й віра. Істина. Соціально-історична процесуальність пізнання й істини. Істина та заблудження. Види заблуджень. Критерії істинності знання. Абсолютна і відносна істина. Проблема об'єктивності знання.

МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ПРАКТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Тема 2.1. Людина у філософії. Сенс життя та свобода

Проблема походження людини. Самопізнання людини в історії думки. Міфологічна людина. Філософсько-теоретичні вчення античності.

Християнський образ людини. Антропоцентрична парадигма Нового часу: розум та духовність як прерогатива людини. Людина як духовно-тілесна єдність. Релігійний і біологізаторський полюси в пошуку природи людини. Соціально-діяльнісний підхід. Психоаналіз З.Фрейда, Ж. Лакана, Е. Фромма – досвід розуміння цілковито відкритого характеру психічного. Місце людини у Всесвіті. Феномен людини за Тейяром де Шарденом. Антропний принцип.

Смисл і цінність. Поява смислу як виникнення світу людини. Необхідність смислу. Соціальна природа цінності. Концепції сенсу життя в історії філософії. Криза смислу: деструктивне заміщення життєвих стратегій як соціальна проблема. Тема смерті і безсмертя в культурі. Поняття свободи. Свобода – необхідність – примус. Реальні та номінальні виміри свободи.

Тема 2.2. Соціальні відносини. Суспільство. Особистість.

Поняття суспільства. Соціальні відносини. Розподіл праці і соціальна структура суспільства: соціальні верстви – стани, класи, страти. Поняття власності і її форми. Соціальна суперечність, розв'язання соціальних суперечностей. Поняття суспільного виробництва та суспільно-економічної формації. Поняття особистості, її діяльна природа. Індивід – суб'єкт – особистість – індивідуальність. Особистість як суб'єкт свободного розвитку. Свобода й відповідальність. Соціалізація й інтеріоризація. Поняття волі. Концепції волі у І.Канта, Г.Гегеля, А.Шопенгауера, Ф.Ніцше. Віртуалізація суб'єктивності. Масовидна форма соціальної єдності.

Тема 2.3. Цивілізація і прогрес. Глобальні проблеми сучасності

Відносини “людина – техніка” як основа історичної типології прогресу. Традиційне, індустріальне постіндустріальне (інформаційно-технічне) суспільство. Глобальна комунікація, її культурне значення і політико-економічна спрямованість. Природа глобалізму. Проблеми: взаємодії Сходу і Заходу; економічно розвинених і відсталих країн; війни та миру; демографічна і продовольча; природокористування; енергоресурсів; епідеміологічна проблема. Гуманістичний зміст культури і техногенні принципи цивілізації.

Тема 2.4. Наука і техніка в сучасному світі.

Глобальний континуум сучасної цивілізації. Космополітизм і геополітика. Наука як домінуючий світогляд та інститут із виробництва знань. Специфіка наукового пізнання. Етапи наукового пізнання: проблема, гіпотеза, теорія. Методи наукового пізнання. Колективний суб'єкт науки. Розвиток науки: класична, неklasична, постнеklasична наука. Комп'ютерні технології та штучний інтелект. Футурологічні візії штучного інтелекту.

Тема 2.5. Культура як людська реальність.

Культура як реальність людини. Практичне та символічне освоєння дійсності, їх інтеграція в культурі. Діяльність – творчість – гра. Творчість –

квінтесенція культури. Ігрова концепція культури. Форми буття культури: мораль, релігія, мистецтво. Релігія як двоєдність духовності й інституції. Релігія як форма збереження спільноти і начало моральності. Релігійні переживання. Основні ознаки ранніх вірувань, національно-державних, світових релігій. Християнство, його різновиди. Православ'я і православна ментальність. Криза релігійної свідомості. Секти та їхня політико-економічна підоснова. Мораль, її нормативний характер. Поняття добра і зла. Проблема справедливості. Цінність життя і гуманізм. Любов. Естетичне почуття («зацікавлена незацікавленість»). Категоріальне осмислення естетичного: прекрасне, піднесене, трагічне, комічне, потворне та ін. Естетика: теорія культури чуттів та метатеорія мистецтва. Мистецтво. Природа художнього образу. Види мистецтва.

9. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота
1 - й семестр						
Модуль 1 Основи теоретичної філософії						
Тема 1.1. Світогляд. Філософія як світогляд	8	2	2	0	4	
Тема 1.2. Проблема буття в філософії	8	2	2	0	4	
Тема 1.3. Філософське вчення про розвиток	8	2	2	0	4	
Тема 1.4. Матеріальне й ідеальне. Свідомість	8	2	2	0	4	
Тема 1.5. Мислення та мова. Логічні форми мислення	8	2	2	0	4	
Тема 1.6. Пізнання. Істина як категорія філософії	8	2	2	0	4	

Підсумкова модульна (контрольна) робота	2						2
Разом за модулем 1	50	12	12	0	24		2
1 - й семестр							
Модуль 2. Основи практичної філософії							
Тема 2.1. Людина у філософії. Сенс життя та свобода	8	2	2	0	4		
Тема 2.2. Соціальні відносини. Суспільство. Особистість	8	2	2	0	4		
Тема 2.3. Цивілізація і прогрес. Глобальні проблеми сучасності	7	2	2	0	3		
Тема 2.4. Наука і техніка в сучасному світі	7	2	2	0	3		
Тема 2.5. Культура як людська реальність	8	2	4	0	2		
Підсумкова модульна (контрольна) робота	2						2
Разом за модулем 2	40	10	12	0	16		2
Разом	90	22	24	0	40		4

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна)						
	Кількість годин - 90						
	усього	у тому числі					
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
1- й семестр							
Модуль 1 Основи теоретичної філософії							
Тема 1.1. Світогляд. Філософія як	9	0	1	0	8		

світогляд						
Тема 1.2. Проблема буття в філософії	8	0	0	0	8	
Тема 1.3. Філософське вчення про розвиток	8	0	1	0	7	
Тема 1.4. Матеріальне й ідеальне. Свідомість	8	0	0	0	8	
Тема 1.5. Мислення та мова. Логічні форми мислення	8	0	1	0	7	
Тема 1.6. Пізнання. Істина як категорія філософії	9	0	1	0	8	
Разом за модулем 1	50	0	4	0	46	
1 - й семестр						
Модуль 2. Основи практичної філософії						
Тема 2.1. Людина у філософії. Сенс життя та свобода	8	0	1	0	7	
Тема 2.2. Соціальні відносини. Суспільство. Особистість	8	0	1	0	7	
Тема 2.3. Цивілізація і прогрес. Глобальні проблеми сучасності	8	0	1	0	7	
Тема 2.4. Наука і техніка в сучасному світі	8	0	0	0	8	
Тема 2.5. Культура як людська реальність	8	0	1	0	7	
Разом за модулем 2	40	0	4	0	36	
Разом	90	0	8	0	82	

10. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань.

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень та ін.

1. Предмет і функції філософії.
2. Філософсько-правові ідеї даосизму.
3. Специфіка філософського пізнання.
4. Єдність простору і часу в природничому пізнанні.
5. Діалектична тріада Г.В.Ф. Гегеля.
6. Філософія Л. Фейєрбаха.
7. Предметна сфера діалектичного дискурсу К.Маркса.
8. Розум як еволюційний набуток людства.
9. Поняття про ноосферу у В. Вернадського.
10. Штучні мови як набуток цивілізації.
11. Логіка і мова.
12. Закони правильного мислення.
13. Взаємозв'язок суб'єкта й об'єкта пізнання у вченні І. Канта.
14. Знання і віра: розбіжність і взаємозумовленість.
15. Релігійна, біологічна, екзистенціально-філософська інтерпретація людини.
16. Людина як самодіяльність. Діяльність, творчість, гра.
17. Смісл життя та щастя людини.
18. Тема символічного безсмертя в культурі.
19. Філософські концепції волі.
20. Типи соціальних відносин.
21. Поняття свободи, його інтерпретації.
22. Вибір і відповідальність.
23. Проблема свободи та цивілізація.
24. Індустріальне суспільство.
25. Виникнення течій християнства.

11. Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчання заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота, виїзні заняття);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відеометод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;
- науково-дослідна робота;
- самостійна робота.

12. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, статистичні диктанти, проблемно-аналітичні роботи, реферати, есе, презентація власних досліджень.

13. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

14. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних завдань на смузї психологічної підготовки та навчально-тренувальному комплексі, проектної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі підсумкової модульної роботи та диф.заліку.

15. Розподіл та накопичування балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальної роботи	Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна кількість
-----------------------	-----------	---	--------------------------------

			балів	
Модуль № 1	І. Поточний контроль			
	Лекції	11	0	0
	Семінари (практичні заняття)	11	4	44
	Модульна контрольна робота*	1	16	16
	ІІ. Підсумковий контроль			
	Диф.залік	1	40	40
Разом за всі види навчальної роботи модуля 1			100	

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру (включно із самостійною);
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих навичок під час виконання індивідуальних завдань.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському (практичному) занятті (оцінюється в діапазоні від 1 до 4 балів):

4 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено переконливу аргументацію, використовуються професійні терміни.

3 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, аргументація недостатня, використовуються професійні терміни.

2 бали – завдання виконане частково, обґрунтування відповіді недостатнє, допущені термінологічні помилки.

1 бал – завдання виконане на рівні окремих фрагментів, допущені значні помилки.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Оцінювання **індивідуальних завдань** (самостійна робота) здійснюється на семінарських заняттях за шкалою від 1 до 3 балів.

Критерії оцінювання залежать від форми виконання завдання. Наприклад (оцінювання есе, дайджесту, реферату):

3 бали – отримують здобувачі, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки.

2 бали – отримують здобувачі, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

1 бал – отримують здобувачі, які фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двадцяти тестових завдань та трьох проблемно-аналітичних питань. Відповіді на поставленні завдання здобувачів повинні відображати вільне володіння обсягом навчального матеріалу, передбаченого програмою.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 1 до 16 балів):

Сума балів за правильне виконання тестового завдання складає 10 балів. Вага одного правильно вирішеного тестового запитання складає 0,5 бала:

0,5 бала – відповідь вірна;

0 балів – відповідь не вірна.

Сума балів за виконання проблемно-аналітичного завдання складає 6 балів. При його оцінюванні береться до уваги вміння застосовувати знання на практиці (у вигляді наведення власних прикладів), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

2 бали – питання розкрито в повному обсязі, відповідь вірна, наведено переконливу аргументацію, використовуються професійні терміни, наявний творчий підхід.

1 бал – питання розкрито на рівні окремих фрагментів, аргументація відсутня.

Оцінювання самостійної роботи. Результати самостійної роботи спеціально не оцінюються, але виявляються під час діагностики знань з навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, засвоєний у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль, передбачений робочим навчальним планом, разом з іншим навчальним матеріалом дисципліни і оцінюється за критеріями відповідного підсумкового контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, навчальних практик/практичних занять, контролюється під час модульного та підсумкового контролів. Оцінювання завдань індивідуальної роботи дисципліни здійснюється в діапазоні від 0 до 10 балів, і залежать від форми виконання індивідуального завдання, наприклад:

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі

диф.заліку.

Кожен варіант підсумкового контролю складається з трьох теоретичних питань. Відповіді на поставленні завдання здобувачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку світової цивілізації в їх діалектичному взаємозв'язку, володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на підсумковому контролі (оцінюється від 0 до 40 балів):

40 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання;

39-30 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

29-19 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

18-1 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань.

16. Перелік теоретичних питань для підготовки до заліку:

1. Філософія, її предмет та функції.
2. Історичні типи світогляду.
3. Філософія як раціональна форма світогляду.
4. Філософська категорія буття.
5. Поняття матерії. Матерія і рух. Простір і час.
6. Структура свідомості, її рівні.
7. Проблема пізнання у філософії.
8. Поняття науки. Специфіка наукового пізнання.
9. Проблематичність людського буття.
10. Сучасні погляди на походження людини.
11. Роль сучасних технологій в розвитку науки.
12. Суспільні відносини як основа структури суспільства.
13. Спрямованість розвитку суспільства.
14. лобальні проблеми сучасності.
15. Глобальний контекст війни в Україні.
16. Єдність та відмінність законів природи і законів суспільства.
17. Соціальні протиріччя як основа розвитку суспільства.

18. Проблема розвитку суспільства в історії філософії.
19. Вплив військової агресії РФ на свідомість українців.
20. Проаналізуйте шляхи подолання соціальних протиріч в сучасному суспільстві.
21. Проаналізуйте фактори формування національної ідентичності та патріотизму в сучасній Україні?
22. Філософська категорія буття.
23. Поняття матерії. Матерія і рух. Простір і час.
24. Проблема походження людини.
25. Виникнення і природа свідомості.
26. Структура свідомості, її рівні.
27. Сутність та структура пізнавального процесу.
28. Поняття науки. Специфіка наукового пізнання.
29. Форми і методи наукового пізнання.
30. Основні закони правильного мислення.
31. Проблема істини. Критерії істинності знання.
32. Основи взаємодії природи та суспільства.
33. Спрямованість розвитку суспільства. Прогрес і регрес.
34. Суспільна свідомість та її структура.
35. Світ людських цінностей.
36. Походження і сутність глобальних проблем.
37. Сучасна НТР. Основні напрямки НТР
38. Соціальні наслідки НТР.
39. Екологія та екологічні проблеми в Україні.
40. Філософський аспект походження людини. Походження людини: необхідність чи випадковість.
41. Основні методи емпіричної наукової діяльності: спостереження, вимірювання, експеримент.
42. Основні форми наукового пізнання (факт, гіпотеза, проблема, закон, теорія).
43. Духовні проблеми сучасності.
44. Роль цінностей в житті людини.
45. Сучасні соціально-екологічні глобальні проблеми.
46. Діалектика як вчення про розвиток. Закони діалектики
47. Найвищі моральні цінності людини. "Золоте правило" моралі.
48. Глобальні проблеми ХХІ ст. та головні суспільно-політичні процеси. Проблема «ціни» прогресу.
49. Людина в постіндустріальному суспільстві
50. Використання цифрових технологій державою в реалізації її функцій.
51. Збройна агресія Російської Федерації проти України.
52. Інформаційна безпека в умовах війни.

17. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Беззастережне дотримання під час занять правил безпеки, вимог охорони праці, санітарно-гігієнічних норм та протиепідемічних заходів.
3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
4. Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання з дисципліни, набутих у неформальній та/або інформальній освіті.
5. Здобувачі освіти мають право на оскарження результатів підсумкового контролю з дисципліни або процедури його проведення.
6. Здобувачі освіти мають право на самостійний вибір форм і проблематики індивідуальних завдань.
7. При виконанні індивідуальної роботи здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувачі несуть персональну відповідальність згідно із законодавством України та нормативними документами НУЦЗ України.

18. Рекомендовані джерела інформації

Методичне забезпечення

1. Усов Д.В. **Філософія: методичні вказівки з організації самостійної роботи** здобувачів з навчальної обов'язкової дисципліни «Філософія» підготовки за освітньо-професійною програмою «Пожежна безпека» для підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» / Д. В. Усов. – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗУ, 2024. – 41 с.

2. Усов Д.В. **Філософія. Методичні вказівки до виконання індивідуальних завдань** з навчальної обов'язкової дисципліни «Філософія» підготовки здобувача за освітньо-професійною програмою «Пожежна безпека» для підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека». – Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2023. – 15 с.

Базова література

1. Александрова А. В. Філософія Середніх віків та доби Відродження: підручник. – К.: ПАРАПАН, 2002. – 170 с.
2. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст): підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Тандем, 2000. – 412 с.
3. Андрущенко В.П., Волинка Г.І., Мозгова Н.Г. та ін. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи ... Навчальний посібник. – К.: Каравела, 2009. – 463 с.
4. Андрущенко В.П. Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. – К.: «Генеза», 2003. – 368 с.
5. Арутюнов В. Х., Кирик Д. П., Мішин В. М. Логіка: Навч. посібник для економ.: Вид. друге, доп. і перероб. – К., 2000.
6. Афанасенко В. С., Горлач М. І., Данильян О.Г., Дзьобань О.П., Квіткін П.В. Соціальна філософія: підруч. для вищої шк.. – Х.: Прапор, 2011. – 679 с.
7. Гатальська С.М. Філософія культури: Підручник для студ. вищих навч. закл. – К.: Либідь, 2010. – 328 с.
8. Горлач М.І., Кремень В.Г., Ніколаєнко С.М., Требін М.П. та ін. Основи філософських знань: Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2008. – 1028 с.
9. Горський В. С. Історія української філософії: Навч. посібник. - Київ : Наукова думка, 2001. - 374 с.
10. Горський В. С. Філософія в українській культурі (методологія та історія): філос. нариси. – К. : Центр практичної філософії, 2001. – 235 с.

11. Губар О.М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. – 416 с.
12. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. – 2ге вид., допов. і переробл. – Х. : Право, 2012. – 312 с.
13. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. Ч.1. Історія розвитку філософської думки. Підручник в 2 ч. - Київ: "Альтерпрес", 2002, - 464 с.
14. Історія східнослов'янської філософії: державно-правовий контекст (XVIII-XX століття): навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / уклад.: В. В. Кузьменко, Л. Р. Наливайко, О. М. Обушенко [та ін.]. - Київ : Хай-Тек Прес, 2014. - 304 с.
15. Історія української філософії: підручник / М. Ю. Русин, І. В. Огородник, С. В. Бондар [та ін.]. – К. : Київський університет, 2008. – 591 с.
16. Історія філософії: підруч. для вищ. школи / В. Г. Кремень (керівник авт. кол.), В. С. Афанасенко, В. І. Волович та ін.. - Х. : Прапор, 2003. - 768 с.
17. Історія філософії: підручник / А. К. Бичко, І. В. Бичко, В. Г. Табачковський. - К. : Либідь, 2001. - 408 с.
18. Конверський А. Є. Логіка: Підручник для студентів юридичних факультетів. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 304 с.
19. Кралюк П. М. Історія філософії України: підручник. – К. : КНТ, 2015. – 652 с.
20. Лазарчук Ю.В., Виноградов Д.С. Філософія. Дайджест для студ. і аспір.
21. Підручник для вищої школи. Черкаси : Видавець Майдаченко, 2003. – 348 с.
22. Місце філософії в інтелектуальних традиціях Сходу / Ю. Ю. Завгородній, С. В. Капранов, К. В. Малахова [та ін.]. - К. : Наукова думка, 2013. - 248 с.
23. Назарук М. Філософія довкілля та природокористування. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. - 302 с.
24. Онтологія людини: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.В. Лях та ін. – Слов'янськ, 2004. – 230 с.
25. Пазенок В.С. Філософія : Навчальний посібник. – К.: Академія, 2008. – 280 с.
26. Петрушенко В. Л. Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти III-IV рівнів акредитації. – К. : Каравела, 2001. – 540 с.
27. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник. – К: Центр навчальної літератури, Інкос, 2006. – 624 с.
28. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія. Підручник. – К.: Академвидав, 2005. – 592 с.
29. Ратніков В. С. Історія та філософія науки: хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 416 с.
30. Саух П. Ю. Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 256 с.

31. Сучасна українська філософія: традиції, тенденції, інновації : збірник наукових праць / КНУТШ ; [відп. ред. : А. Є. Конверський, Л. О. Шашкова]. – Київ : Київський університет, 2011.
32. Твої кроки до Мудрості: авторизований конспект-практикум / А. М. Черній, З. І. Тимошенко. – К. : Європ. ун-т, 2001. – 200 с.
33. Тягло О.В. Філософія У 2-х кн. Навчальний посібник. т.1. Хронологічно - тематичний огляд. – Х., 1998.
34. Усов Д.В. Філософія: Короткий словник термінів з іменним показником. – Черкаси: ЧПБ, 2012. – 60 с.
35. Філософія. Від витоків до сьогодення: хрестоматія : навч. посіб. / за ред. Л. В. Губерського. - К. : Знання, 2009. – 621 с.
36. Філософія історії: підручник /О.А. Габрієлян., І.І. Кальной. – К.: Академвидав, 2011. – 213 с.
37. Філософія: курс лекцій: навч. посібник / І. В. Бичко, В. Г. Табачковський. – К.: Либідь, 1994. – 576 с.
38. Філософія: модульний курс : навч. посіб. / К. В. Кислюк. – Х. : Торсінг плюс, 2009. – 416 с.
39. Філософія: Навчальний посібник / За ред. Надольного І.Ф. – К.: Вікар, 2008. – 534с.
40. Філософія. Навчально-методичний посібник / Тур М.Г. – Черкаси: ЧПБ, 2007. – 38 с.
41. Філософія. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, В. К. Щедрін, О. А. Заглада; За заг. ред. С. П. Щерби. – К. : МАУП, 2004. – 216 с.
42. Філософія: підруч. для студентів вищ. навч. закл. / Л. В. Губерський [та ін.]. – Харків: Фоліо, 2018. – 624 с.
43. Філософія. Підручник (за ред. Г. А. Заїченка). – Київ, “Вища школа”, 1995. – 454 с.
44. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / за ред. О. Рябіної, Л. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка, 2021. – 286 с.
45. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія: Навч. посібн. / В. Андрущенко, П. Волинка, Н. Мозгова та ін. За ред. Г. Волинки. – К.: Каравела, 2010. – 464 с.
46. Філософія: Світ людини. Курс лекцій: Навч. посібник / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Н. В. Хамітов та ін. – К.: Либідь, 2004. – 432 с.
47. Філософія: словник термінів та персоналій / В. С. Бліхар, М. А. Козловець, Л. В. Горохова, В. В. Федоренко, В. О. Федоренко. – Київ: КВІЦ, 2020. – 274 с.
48. Читанка з історії філософії: у 6 кн. Кн. 1 Філософія стародавнього світу / редкол. : Г. І. Волинка. – К. : Довіра, 1992. – 207 с.
49. Читанка з історії філософії: у 6 кн. Кн. 6 Зарубіжна філософія ХХ століття / редкол. : Г. І. Волинка. – К. : Довіра, 1993. – 239 с.

50. Ярошовець В. І. Історія філософії: Від структуралізму до постмодернізму: підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К. : Знання України, 2004. – 214 с.
51. Ящук Т. І. Філософія історії: курс лекцій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К. : Либідь, 2004. – 536 с.

Допоміжна література

1. Абеляр П. Історія моїх страждань. Утішне послання до друга. Листування Абеяра й Елоїзи. Ісповідь віри Елоїзи: Біографія (Автобіографія) / пер. з латин. : Р. Паранько; ред. В. Мартинюк. – Л.: Літопис, 2004. – 132 с.
2. Августин. Сповідь / пер. з латини Ю. Мушака ; авт. післямови С. Здіорук. – Київ: Основи, 1999. – 319 с.
3. Аквінський Т. Коментарі до Аристотелевої "Політики" / пер. з лат. О. Кислюка. – К.: Основи, 2003. – 794 с.
4. Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку / за наук. ред. А. С. Синиці ; пер.: І. В. Грабовський, У. І. Луц, А. С. – Л.: Літопис, 2014. – 374 с.
5. Арндт Х. Джерела тоталітаризму: пер. з англ. – К.: Дух і літера, 2002. – 539 с.
6. Боецій С. Розрада від філософії / пер. з лат. А. Содомора. – К.: Основи, 2002. – 146 с.
7. Вальденфельс Б. Вступ до феноменології: пер. з нім. – К.: Альтерпрес, 2002. – 173 с.
8. Вернадський В. І. Вибрані праці. – К.: Наукова думка, 2005. – 301 с.
9. Габермас Ю. Залучення іншого. Студії з політичної теорії. – Львів: Астролябія, 2006. – 416 с.
10. Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика: вибрані твори. – К.: Юніверс, 2001. – 280 с.
11. Гадамер Г.-Г. Істина і метод: Доповнення. Показчики: Т.2 Герменевтика II / пер. з нім. М. Кушніра. – К.: Юніверс, 2002. – 478 с.
12. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / пер. з англ. Н. Климчук. – Львів: Кальварія, 2006. – 474 с.
13. Гегель Г. Основи філософії права, або Природне право і державознавство / пер. з нім. Р. Осадчук, М. Кушнір. – К.: МП "Юніверс", 2000. – 329 с.
14. Гегель Г. Феноменологія духу / пер. П. Таращук, наук. ред. пер. Ю. Кушаков. – К.: Основи, 2004. – 550 с.
15. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної; [пер. з англ. Р. Димерець [та ін.] ; наук. ред. Т. Польська]. – К.: Дух і літера, 2000. – 606 с.
16. Горкгаймер М. Критика інструментального розуму / пер. з нім. : М. Д. Култаєвої ; відп. ред. : Л. А. Сітніченко. – К.: ППС-2002, 2006. – 284 с.

17. Гьофе О. Розум і право. Складові інтеркультурного правового дискурсу / пер. з нім. Л. Ситниченко, М. Култаєвої, відп. ред. Л. А. Ситниченко. – К.: Альтерпрес, 2003. – 264 с.
18. Гьофе О. Справедливість і субсидіарність: виступи в Україні. Пер. з нім. та упорядкув.: Л. Ситниченко. – К.: Альтерпрес, 2004. – 140 с.
19. Дахній А. Й. Мартін Гайдеггер та екзистенційна філософія. – Львів: Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2018. – 251 с.
20. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямовувати свій розум і відшукати істину в науках / пер. з фр. В. Андрушко, С. Гатальська. – К.: Тандем, 2001. – 101 с.
21. Декомб В. Інституції сенсу / пер. з фр., післям. та прим. О. Йосипенко. – К.: Український центр духовної культури, 2007. – 366 с.
22. Демократія: антологія / Наук. т-во ім. В. Липинського. – К.: Смолоскип, 2005. – 1106 с.
23. Добронравова І. С. Новітня західна філософія науки: підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.: ПАРАПАН, 2008. – 214 с.
24. Дідро Д. Жак-фаталіст / пер. с фр. В. Підмогильний. – Х.: Фоліо, 2007. – 447 с.
25. Д'юї Д. Демократія і освіта / пер. з англ. М. Олійник та ін.. – Л.: Літопис, 2003. – 289 с.
26. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія: підручник. – К.: Лібра, 1999. – 487 с.
27. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період. – К.: Основи, 1993. – 125 с.
28. Ідея культури: виклики сучасної цивілізації / Є. Бистрицький, С. Пролєєв, Р. Кобець, Р. Зимовець. – К.: Альтерпрес, 2003. – 192 с.
29. Історія європейської цивілізації. Рим / під ред. Умберто Еко ; пер. з італ.: Л. Ципоренко, Г. Рудницької. – Х.: Фоліо, 2014. – 1104 с.
30. Іщенко М. Патріот України у системі цінностей філософії гуманізму і демократії. – Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2021. – 188 с.
31. Йонас Г. Принцип відповідальності: У пошуках етики для технологічної цивілізації [Пер. з нім. А. Єрмоленко, В. Єрмоленко]. – К.: Лібра, 2001. – 400 с.
32. Кант І. Критика чистого розуму / пер. з нім. та прим. І. Бурковського. – К.: МП "Юніверс", 2000. – 500 с.
33. Кастельс М. Інтернет галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. – К.: Ваклер, 2007. – 304 с.
34. Класики політичної думки: від Платона до Макса Вебера: пер. з нім. / ред. Є. Причепій. – К.: Тандем, 2002. – 580 с.
35. Кортгаазе В. Від Меланхтона до Коменського та Чижевського. – Дрогобич: Коло, 2005. – 378 с.
36. Леві-Строс К. Первісне мислення / пер. з фр., вступне слово та прим. С. Йосипенка. – К.: Український центр духовної культури, 2000. – 324 с.

37. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні: ідеї гуманізму епохи Відродження в українській філософії XV- початку XVII ст. – К.: Основи, 2000. – 470 с.
38. Литвинов В. Станіслав Оріховський: історико-філософський портрет. – К.: Академперіодика, 2014. – 352 с.
39. Локк Дж. Два трактати про врядування; [пер. з англ.: О. Терех, Р. Димерець]. – К.: Основи, 2001. – 265 с.
40. Макінтайр Е. Після чесноти: Дослідження з теорії моралі / Пер. з англ. – К.: Дух і літера, 2002. – 438 с.
41. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги. – К.: Ніка-Центр, 2001. – 464 с.
42. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги: Т. 1 У полоні Платонових чарів / пер. з англ. : О. Коваленко. – К.: Основи, 1994. – 444 с.
43. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги: Т. 2 Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та послідовники / пер. : О. Буценко. – К.: Основи, 1994. – 494 с.
44. Рассел Б. Історія західної філософії / пер. з англ. : Ю. Лісняк, П. Таращук. – К.: Основи, 1995. – 759 с.
45. Рікер П. Ідеологія та утопія / пер. з англ. В. Верлока. – К.: Дух і літера, 2005. – 384 с.
46. Рікер П. Право і справедливість / пер. з фр. О. Сирцова. – К.: Дух і літера, 2002. – 218 с.
47. Рікер П. Сам як інший. Пер. з фр. В. Андрушко. – К.: Дух і літера, 2002. – 450 с.
48. Ролз Дж. Теорія справедливості / Пер. з англ. О. Мокровольський. – К.: Основи, 2001. – 822 с.
49. Руссо Ж-Ж. Про суспільну угоду, або принципи політичного права; [пер. з фр. О. Хома]. – К.: Port-Royal, 2001. – 349 с.
50. Світоглядно-методологічні інновації в західноєвропейській філософії / В. Лях, О. Йосипенко, В. Куплін та ін.. – К.: Український Центр духовної культури, 2001. – 295 с.
51. Синиця А. Сучасна аналітична філософія: від прагматики мови до концептуалізації свідомості. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2017. – 448 с.
52. Слотердайк П. Критика цинічного розуму / пер. з нім. А. Богачова. – К.: Тандем, 2002. – 541 с.
53. Спіноза Б. Теологічно-політичний трактат / пер. з лат. В. Литвинов. – К.: Основи, 2003. – 237 с.
54. Тейлор Ч. Мультикультуралізм і "Політика визнання" / ком. : Е. Гутман (ред), С. Вольф [та ін.]. – К.: Альтерпрес, 2004. – 172 с.
55. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. – К.: Основи, 1995. – 610 с.
56. Тоффлер Е. Третя Хвиля / пер. з англ. А. Євса. – К.: Вид. дім «Всесвіт», 2000. – 480 с.
57. Тур М. Г. Некласичні моделі легітимації соціальних інститутів. – К.: ПАРАПАН, 2006. – 396 с.

58. Філософія сьогодні. Розмови з Ульрихом Бекон, Гансом-Георгом Гадамером, Юргеном Габермасом, Гансом Йонасом, Отфридом Гьофе, Віторіо Гьосле, Ричардом Рорті та іншими / пер. з нім. : А. Богачова ; відп. ред. : С. Пролєєв. – К.: Альтерпрес, 2003. – 168 с.
59. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. – К.: Наш формат, 2020. – 192 с.
60. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. – Київ: Обрій, 1992. – 230 с.
61. Чижевський Д. Філософія Г. С. Сковороди / Підготовка тексту й переднє слово проф. Леоніда Ушкалова. – Харків: Прапор, 2004. – 272 с.
62. Юркевич П. Історія філософії права: рукописна спадщина : пер. з рос. та нім. / упоряд. Р. Піч, М. Лук ; заг. ред. В. Нічик. – К.: Український світ, 1999. – 752 с.
63. Яннарас Х. Свобода етосу / пер. М. Ткачук. – К.: Дух і літера, 2003. – 268 с.

Інформаційні ресурси

<http://www.filosof.com.ua/> Офіційний сайт Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди Національної академії наук України – провідної установи з розвитку філософської науки в Україні

<http://www.sr.org.ua> Міжнародний журнал "ScienceRise"

<http://www.gileya.org/> Збірник наукових праць "Гілея: науковий вісник" Фахове видання з філософських, політичних та історичних наук

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/> Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

<https://ier.utm.edu/> Інтернет-енциклопедія філософських наук (англ.)

<http://ua.wikipedia.org/> Вікіпедія українською

<https://www.jstor.org/> Популярний електронний архів JSTOR включає в себе архіви провідних світових журналів з соціології, політології, права, освіти, статистики, історії, екології, філософії, економіки та ін. (англ.)

<https://studme.com.ua/filosofiya/default.htm> Конспекти лекцій з філософії (укр.)

Розробник:

Доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін, кандидат історичних
наук, доцент

Леся ГОРЕНКО